

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/63/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120201998
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8120201998.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Andreja Radomského v spore žalobcov: 1) H. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XXXX/XX, XXX XX C., 2) C.. H. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XXXX/XX, XXX XX C., 3) I.. H. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XX, XXX XX C., všetci právne zastúpení: JUDr. Branislav Kahanec, advokát, IČO 42084792, so sídlom Vajanského 33, 080 01 Prešov, proti žalovanému: F. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XX, XXX XX C., právne zastúpený: Advokátska kancelária NIŽNÍK, spol. s r.o., IČO 36601365, so sídlom Kováčska 21, 040 01 Košice, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k 9C 8/2020-59 zo dňa 15.06.2020 takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok vo výroku III. do povinnosti zaplatiť sumu 10.000,- Eur a v prevyšujúcej časti výroku III. mení rozsudok tak, že žalobu žalobcu 3) zamietá.
- II. Žalobca 3) a žalovaná nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej sa žalobcovia domáhali voči žalovanej titulom smrti ich otca, respektíve manžela pri dopravnej nehode, ktorú zavinila žalovaná rozhodol takto:

„ I. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 1. sumu vo výške 20 000 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Ia.) V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 2. sumu 17 000 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Ila.) V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

III. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 3. sumu vo výške 14 000 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

IIIa.) V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

IV. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť každému zo žalobcov 1., 2., 3. náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu 1. inštancie o výške týchto trov.“

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle ustanovení § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, pričom mal za preukázané, že bola daná aktívna vecná legitímácia žalobcov vzhľadom na ich blízky príbuzenský vzťah manželky a synov zomrelého a rovnako mal preukázanú pasívnu vecnú legitímáciu

žalovanej ako osoby, ktorá zapríčinila smrť manžela či otca žalobcov. Súd prvej inštancie poukázal na to, že určitou formou satisfakcie pre žalobcov bolo konštatovanie protiprávnosti zásahu žalovanej v odôvodnení rozsudku, ktorým bola táto uznaná vinnou z trestného činu. Rovnako tak poukázal na okolnosti, ktoré sú podstatné pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to na intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe a prípadné iné poskytnutie satisfakcie. Mal za preukázané, že žalobkyňa 1) prežila so svojim manželom cca XX rokov, ich vzťah bol vysoko pozitívny a jeho úmrtie ju silno zasiahlo. Rovnako pozitívny mal vzťah aj k svojim synom, pričom žalobca 2) vzhľadom na svoje zdravotné problémy bol hmotne závislý na pozostalom, na svojom otcovi, rovnako tak ako žalobkyňa 1). Zároveň bral do úvahy aj vek zomrelého s tým, že ďalšie spolužitie v trvaní viac ako 10 rokov by zrejme s prihliadnutím na jeho vek nebolo reálne, no túto okolnosť posúdil ako dôvod na zníženie náhrady nemajetkovej ujmy. Zároveň súd prvej inštancie bral do úvahy aj postoj žalovaného ako aj dopad udalostí do duševnej sféry žalobcov, majetkové pomery škodcu ako aj mieru zavinenia, pričom dospel k záveru, že miera spoluzavinenia zomrelého nebola v konaní preukázaná a nebolo preukázané ani to, že by žalovaná prejavila ľútosť vo vzťahu ku žalobcom v súvislosti s jej konaním. Pri otázke majetkových pomerov žalovanej skonštatoval súd prvej inštancie, že vzhľadom na vek žalovanej je dôvodné ju zaťažiť po určitú časť života záväzkom voči žalobcom. Pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy poukázal na rozhodovaciu prax súdov Českej republiky ako aj súdov Slovenskej republiky s tým, že priznávaná majetková náhrada sa pohybuje v rozmedziach od 20.000,- do 30.000,- Eur a s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti diferencoval priznanú mieru nemajetkovej ujmy tak ako to vyplýva z výrokovej časti rozsudku.

3. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1, 2 CSP a aj napriek čiastočnému neúspechu žalobcov, týmto priznal nárok na plnú náhradu trov konania, nakoľko rozhodnutie o tomto nároku záviselo od úvahy súdu.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané odvolanie zo strany žalovanej, a to proti výroku III. z dôvodu, že sú dané odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP, pričom navrhla odvolaciemu súdu zmeniť napadnutý výrok rozsudku a priznanú nemajetkovú ujmy žalobcovi 3) znížiť. Odvolateľka v odvolaní namietla skutočnosť, že sa nestotožňuje s voľnou úvahou súdu, ktorá sa týka rozhodovania o nemajetkovej ujme priznanej žalobcovi 3), pričom poukázala na stranu 10 bod 11.3 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie ako aj na body 12.4 a 12.5. Poukázala na to, že aj keď priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, táto úvaha však neznamená priestor na svojvôľu či arbitrárnosť a príslušné závery súdu musia byť riadne odôvodnené a spočívať na logických a legitímnych faktoch. Pri určovaní nemajetkových újm by všeobecné súdy mali rozhodovať v porovnateľných veciach obdobne a mal by existovať vzťah priamej úmery medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady. Žalovaná namietla to, že súd prvej inštancie sa nedostatočne vyporiadal so skutočnosťami, ktoré boli zistené v konaní a tieto následne nepremietol do odstupňovania priznanej výšky nemajetkovej ujmy. Súd uvádza, že u žalobkyne 1) a žalobcu 2) bola preukázaná finančná odkázanosť a silný citový vzťah ako aj spolužitie s otcom v spoločnej domácnosti, pričom práve žalobca 3) už niekoľko desiatok rokov nežil v spoločnej domácnosti so svojim otcom a nebol naňho akýmkoľvek spôsobom odkázaný. Už samotná žaloba bola koncipovaná tak, že žalobca 3) žiadal priznať náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 1/2 toho, čo žalobkyňa 1), respektíve o 1/3 menej než žalobca 2). Z odôvodnenia súdu prvej inštancie nie je zrejmé prečo bola priznaná žalobcovi 3) suma 14.000,- Eur, teda v rozdieli o 3.000,- Eur menej než pri žalobcovi 2). Pri žalobkyňi 1) a žalobcovi 2) súd prvej inštancie odôvodnil priznanie náhrady dlhodobým manželstvom, respektíve odkázanosťou a hmotnou závislosťou na zomrelom, no pri žalobcovi 3) takéto úvahy absentujú, pričom samotný žalobca dlhodobo nezdíeľal spoločnú domácnosť so svojim otcom, je dospelou osobou veku toho času XX rokov s vlastnou rodinou, ktorý nebol na otcovi inak finančne závislý. V tomto prípade súd prvej inštancie priznaním nemajetkovej ujmy vo výške 14.000,- Eur neprihliadal na ustálenú rozhodovaciu prax vyšších súdnych autorít, na rozhodnutie ktorých žalovaná poukázala, pričom pri obdobných rozhodnutiach boli priznávané náhrady vo výške 7.000,- Eur, 7.500,- Eur a 10.000,- Eur a jedenkrát 15.000,- Eur pri dieťati s ťažkým zdravotným postihnutím. Z týchto dôvodov žalovaná uviedla, že súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil skutkové okolnosti prípadu a nediferencoval adekvátne výšku priznanej nemajetkovej ujmy medzi žalobcami 1), 2) a žalobcom 3).

5. Žalobca 3) vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovanej uviedol, že súd prvej inštancie v bodoch 11 a 12 odôvodnil hľadiská, z ktorých vychádzal pri posúdení konkrétneho skutkového stavu a zároveň jasne a zrozumiteľne vysvetlil výšku nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi 3). Takéto

odôvodnenie je plne v súlade s rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky, kedy je súd povinný dať odpoveď len na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam. Napadnutý rozsudok zodpovedá požiadavkám na kvalitu a rozsah odôvodnenia v zmysle Civilného sporového poriadku, preto tento rozsudok žalobca 3) považuje za presvedčivý a žiadal ho potvrdiť ako vecne správny.

6. Žalovaná k podanému vyjadreniu žalobcu 3) uviedla, že v zmysle aktuálnej judikatúry v podanom odvolaní žalovaná riadne uviedla odvolacie dôvody subsumované pod jednotlivé ustanovenia Civilného sporového poriadku a poukázala na to, že vytyka rozsudku rozpor vo voľnej úvahe súdu, ktorou sa riadil pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy. Porušenie jej práva spočíva v tom, že v rozsudku absentujú úvahy, ktorými sa súd riadil pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy pre žalobcu 3). Trvala na skutočnosti, že žalobcovi 3) neboli dostatočne zohľadnené skutkové okolnosti a bola mu priznaná neadekvátne vysoká výška náhrady nemajetkovej ujmy, pričom v tomto smere bola úvaha súdu nepreskúmateľná.

7. Ďalšie vyjadrenia strán sporu v odvolacom konaní predložené neboli.

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) v zmysle zásad uvedených v § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke, najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie je sčasti dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať. V danej veci bol predmetom odvolacieho prieskumu výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

11. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, no zo zistených skutočností prijal nesprávny právny záver. Odvolací súd rozhodnutie prvej inštancie z uvedeného dôvodu v časti potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) a v časti zmenil (§ 388 CSP).

12. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces /§ 365 ods.1 písm. b CSP/ odvolací súd uvádza, že táto námietka nebola zo spisu zistená.

13. Právo na spravodlivý proces je veľmi široko koncipovaný pojem, pričom medzi jeho zložky možno zaradiť práva ako prístup k súdu, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na poučenie o procesných právach, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, ako aj ďalšie iné. Porušenie akéhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie zo strany súdu. O porušenie práva na spravodlivý proces zo strany súdu však ide len vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožňuje realizáciu práv strany sporu dosiahne takú intenzitu, ktorá jednoznačne odôvodní záver, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Konkrétne konanie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že všeobecne namietané konanie súdu porušujúce práva odvolateľky na spravodlivý proces nebolo zistené.

14. Odvolací dôvod podľa § 365 ods.1 písm. f) CSP sa týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci súdom prvej inštancie spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre jeho rozhodnutie je nesprávne, t. zn. musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po

právnej stránke a ktoré je nesprávne v tom zmysle, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych (v zmysle nedostatočných) skutkových zistení môže byť chybný právny názor, v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, príp. zisteným skutočnostiam. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. CSP (Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.), a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov (v úsudku medzi porovnávanými skutočnosťami), príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán sporu alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185 - § 211 CSP. Pri hodnotení dôkazov je potrebné zohľadniť aj iné okolnosti, ako sú vzájomná nadväznosť, súlad alebo rozpor medzi skutočnosťami, ktoré z vykonaného dôkazu vyplývajú a podobne. Skutkové zistenie ako výsledok hodnotenia dôkazov nemôže byť zásadne správne, ak hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá § 191 ods.1 CSP, lebo hodnotil každý dôkaz len jednotlivo a nie aj v ich vzájomnej súvislosti. Skutkové zistenie nie je správne ani vtedy, ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyodeným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zrejmy nesúlad.

15. V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že všetky skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v konaní súdu prvej inštancie nebol zistený žiaden z vyššie uvedených dôvodov preukazujúci nesprávne zistenie skutkového stavu.

16. K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Táto odvolacia námietka bola naplnená čiastočne.

17. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadost'učinenie.

18. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

19. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

20. Osobnostné práva a právo na ich ochranu predstavujú základné piliere súkromnoprávnej úpravy. Ochrana osobnosti prislúcha každej fyzickej osobe, pričom predmetom ochrany je osobnosť človeka vo svojej celistvosti ako nehmotný statok. Ide o absolútne právo fyzickej osoby, ktoré pôsobí proti všetkým. Jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu, ktorý bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú demonštratívne uvedené v § 11 Občianskeho zákonníka. Túto ochranu zákon zabezpečuje v plnom rozsahu aj vtedy, ak sú zasiahnuté len jednotlivé zložky osobnosti. V občianskom práve platí zásada, že ohrozenie resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením alebo porušením jeho osobnosti ako celku. Dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených v § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať takú ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú,

príčom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba.

21. Osoby podľa § 15 Občianskeho zákonníka môžu na súde s úspechom uplatňovať aj právo na peňažné zadosťučinenie, a to ako jeden z prostriedkov ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby.

22. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, porušením práva na život jednej z nich môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Podmienky pre vznik tohto sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejaví ako postačujúce.

23. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že smrť otca žalobcu v 3. rade spôsobila vážny zásah do jeho súkromného a rodinného života. Smrťou sa stratilo sociálne, morálne, ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Protiprávnym konaním žalovanej došlo k nenávratnému zničeniu väzieb rodinného života žalobcov. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadosťučinenie a zmiernenie ich ujmy. Ak medzi fyzickými osobami existujú citové, sociálne a morálne vzťahy, ktoré sa vytvorili v ich súkromnom a rodinnom živote, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie inej z nich. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi, resp. účastníkom vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá čiastočne alebo úplne bráni naplno naplňovať citové potreby, čiže nemajetkovú ujmu postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová emocionálna ujma. Ak dôjde k smrti ktoréhokoľvek z členov rodinného vzťahu pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR (napr. 5Cdo/265/2009, 2Cdo/194/2011) súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné prerušenie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobenej protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobností podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

24. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovanej došlo v danom prípade k násilnému prerušeniu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu s poškodenými. Táto intenzita je daná už tým, že žalobcovia ako manželka či deti okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je vnímaná ako neznesiteľná, fyzicky obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujú odbornú pomoc v dôsledku duševného ochorenia, sú zasiahnutí stratou blízkej osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie materinskej lásky i výchovného poslania. Ich absencia sa negatívne prejavila nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvnila celý budúci život žalobcov.

25. Odvolací súd po preskúmaní obsahu vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie má za to, že skutkový stav veci po vykonanom dokazovaní je dostatočný a zrejмый, niet pochyb o tom, že žalobcovia intenzívne pociťujú stratu blízkej osoby, strárajú, zmenil sa im osobný, citový, rodinný život. Niet pochyb, že boli preukázané silné sociálne, morálne, kultúrne, citové putá vytvorené v rámci súkromného a rodinného života žalobcov. Závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú v zmysle ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka určujúce pre stanovenie výšky náhrady súdom. Určenie tejto náhrady, ale nemôže byť svojvoľné a ničím neobmedzené.

26. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia za vzniknutú majetkovú ujmu sú vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom pri priznaní výšky odškodnenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality výšky peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom na neprípustné obohacovanie a pôsobiť na škodcov likvidačne.

27. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobcom ich blízkych príbuzných, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Žalobcovia budú stratu počítať po celý život, zároveň súd prihliadol aj na osobu žalovanej, ktorá spáchala trestný čin, ale v čase usmrtenia bol vo veku blízkom mladistvému. Bola trestne zodpovedná a bola za tento čin aj trestne postihnutá.

28. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd prihliadol okrem závažnosti vzniknutej ujmy na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú majetkovú ujmu, tiež požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Pri výške priznaného finančného zadosťučinenia súd prvej inštancie zohľadňoval faktory vyplývajúce z rozhodnutí súdnych autorít /bod 11 a 12 rozsudku/ a priznal žalobcom v pozícii manželky 20 000,- Eur a v pozícii detí 17 000,- Eur resp. 14 000,- Eur. Výška priznanej nemajetkovej ujmy pre príbuzných, a to rodičov a súrodencov bola riešená aj v iných prípadoch v konaní pred Krajským súdom v Prešove, či inými súdmi. V konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 3Co 3/2020, respektíve v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 7Cdo 154/2018, bolo priznané odškodnenie pre rodiča usmrtenej osoby vo forme nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- Eur a pre súrodencov vo výške 5.000,- Eur, vo veci vedenej na Krajskom súde Prešov pod sp.zn. 13Co/60/2020 pre rodičov po 10 000,- Eur. Odvolací súd preto považoval za dôvodné v zmysle § 388 CSP zmeniť dopĺňací rozsudok tak, že vo výroku III. Tak, že potvrdil rozsudok do výšky 10 000,- Eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

29. Vzhľadom na skutočnosti, ktoré boli zistené v prejednávanej veci, podľa ktorých žalobca 3) so svojim otcom už niekoľko desaťročí nezdíeľal spoločnú domácnosť, je samostatnou osobou s vlastnou rodinou, na rozdiel od situácie žalobcu 2), preto podľa názoru odvolacieho súdu priznaná suma nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- Eur je primeraná a je v súlade s rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky pri obdobných nárokoch, aj keď v danom prípade sa jedná o špecifickú otázku, kedy každý prípad je individuálny a nemožno tu nájsť nejaké všeobecné a konkrétne platné kritérium či koeficient, ktorý by určil výšku tohto primeraného odškodnenia vo forme nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na zistené okolnosti prípadu sa však odvolaciemu súdu javí byť spravodlivé diferencovanejšie rozhodnutie o výške priznanej nemajetkovej ujmy vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu ako aj vek otca žalobcov 2) a 3). Odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že odvolacie žalovanej vo vzťahu k nároku žalobcu 3) je dôvodné. Vzhľadom na vek žalobcu 3) už nemožno hovoriť o vzťahu rodiča a dieťaťa v aspekte výchovného poslanca či odovzdávania otcovských skúseností respektíve pomoci. Absenciu tohto aspektu súd prvej inštancie nezohľadnil dostatočne pri ustálení výšky nemajetkovej ujmy.

30. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku III. do výšky 10.000,- Eur a v prevyšujúcej časti rozsudok zmenil a žalobu zamietol.

31. Výrok o trovách odvolacieho konania vyplýva z ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 2 CSP, keď žalobcovi 3) a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko obaja boli v odvolacom konaní čiastočne úspešní a neúspešní a tento pomer závisel od úvahy odvolacieho súdu.

32. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).